

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
StV@eduskunta.fi
Asia: HE 159/2025 vp

**KIRJALLINEN LAUSUNTO EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE
HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAEIKSI TERVEYDENHUOLTOLAIN
SEKÄ SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON ASIAKASTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ
ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA**

Kuluttajaliitto ry (jäljempänä Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle kirjallinen lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Esityksessä ehdotetaan muutoksia terveydenhuoltolakiin ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettuun lakiin (asiakastietolaki). Terveysvaliokunnan muutoksilla tavoitellaan ennakoivan terveydenhuollon mahdollistamista. Jotta näiden ennakoivien tehtävien toteuttaminen olisi mahdollista, asiakastietolain mukaisia asiakastietojen käyttöoikeuksia ehdotetaan laajennettavaksi.

Terveysvaliokunnan 13 ja 14 §:ää ehdotetaan muutettavaksi niin, että terveystarkastusten ja seulontojen järjestämisvelvoitteeseen kuuluisi niiden kohderyhmän määrittäminen. Ehdotus toisi merkittävän muutoksen nykyiseen sääntelyyn sikäli, että käyttöoikeus potilastietoon ei olisi sidottu enää hoitosuhteeseen vaan työtehtävän toteuttamiseen. Kuluttajaliitto toistaakin esityksen valmisteluvaiheessa [lausumansa](#) huomion, että ennaltaehkäisevän terveydenhuollon järjestämisen tieltä on järkevää purkaa esteitä, mutta samalla on otettava huomioon potilaiden kiinnostus ja oikeudet hallita tietojensa käyttöä. Tällä hetkellä potilaat ovat tottuneet siihen, että yhteys terveydenhuoltoon tarkoittaa samalla useissa tilanteissa suostumusta siihen, että ammattihenkilö katsoo potilastietoja ja kirjaa palvelutapahtuman. Jos potilastietojen käyttöoikeus sidotaan jatkossa työtehtävän toteuttamiseen, potilaan mahdollisuus ennakoida potilastietojensa käyttämistä vaikeutuu. Tästä voi seurata hoitosuhteen luottamuksellisuuden heikkenemistä.

Hoitosuhteen luottamuksellisuus on yleisperiaate, joka juontuu esimerkiksi asiakastietolaista ja lääkärin etiikasta. Se on potilaille tärkeä arvo, jolla on vaikutus hoitoon sitoutumiseen, hoitomyöntyvyyteen ja ristiriitatilanteiden välttämiseen terveydenhuollossa. Nämä vaikutukset ovat nähtävissä myös Kuluttajaliiton potilasoikeusneuvontatyössä. Siksi Kuluttajaliitto katsoo, että potilaalla on säilyttävä oikeus kieltää tietojensa käyttäminen terveydenhuoltolain 13 ja 14 §:ssä ehdotettuihin tarkoituksiin.

Terveysvaliokunnan 24 §:ää muutettaisiin siten, että jatkossa myös hoidon seurannan yhteydessä katsottaisiin välttämättömäksi voida käsitellä potilastietoja. Jos hoidon seurannalla tarkoitetaan esimerkiksi terveyskeskuslääkärin mahdollisuutta tarkistaa, miten potilaan hoito on edennyt lähetteen jälkeen, muutoksen voidaan Kuluttajaliiton näkemyksen mukaan ajatella palvelevan potilaan oikeutta laadukkaaseen hoitoon. Esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa mainittu yhteys ennakoivaan terveydenhuoltoon jää kuitenkin vielä tässäkin valmistelun vaiheessa merkitykseltään epäselväksi.

Helsingissä 16.3.2026

Kuluttajaliitto ry

Ella Ylikarhu, juristi. OTM, TM